

Akkerbouw draait op voor de vergroening

Eindelijk is de Nederlandse regering bij monde van staatssecretaris Sharon Dijksma met een voorstel gekomen hoe Nederland binnen het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid de vergroeningsmaatregelen wil invullen. Deze maatregelen moeten per 1 januari 2015 ingaan. Van alle sectoren die bedrijfstoeslagen ontvangen zijn het enkel de 'open teelten' die individueel verplichtingen opgelegd krijgen.

Hierbij gaat het om bedrijven met 30 ha of meer akkerareaal, waarbij biologische bedrijven zijn vrijgesteld. Nederland benut niet de volle ruimte die de EU biedt om door middel van landschapselementen verlies aan productiegrond te voorkomen. Wel zijn er beperkte openingen voor de teelt van eiwitgewassen en het toepassen van duurzaamheidscertificaten.

VERGROENEN

Vanuit het GLB bestaat de vergroening uit drie elementen: het behoud van blijvend grasland (indien dit areaal in Nederland met meer dan 5% daalt, dan komt er wel individuele plicht tot herinzaai), de gewasdiversificatie (tenminste 3 gewassen) en de verplichting tot 5% ecologisch aandachtsgebied (EFA). Het draait natuurlijk om de invulling van deze 5% van het areaal, waarvoor in de EU een lange lijst van toegelaten maatregelen bestaat, de zogenaamde 'Long List'. Hiervoor is Europees bedongen dat er een keuzemenu bestaat, zodat de maatregelen van Cyprus tot Lapland niet identiek behoeven te zijn. In deze 'Long List' zijn wel wegingsfactoren opgenomen, zodat maatregelen zowel > 1, dan ook kleiner dan 1 factor kunnen meetellen.

KEUZE MAKEN

In de Nederlandse invulling kan de boer een keuze maken tussen een 'equivalent pakket' of voor generieke maatregelen uit de 'Long List'. Deze keuze wordt éénmalig gemaakt voor de gehele looptijd van het per 1 januari 2015 ingevoerde nieuwe

GLB traject, dat 5 tot 7 jaar zal duren. De einddatum staat dus nog open (!). In het equivalente pakket moet de boer volgens Europees voorschrift zijn volledige EFA verplichting invullen volgens de richtlijnen van het Agrarisch Natuur Beheer (ANB). In dit pakket kunnen beheerde akkerranden (tenminste 3 meter breed), de aangrenzende sloot en eiwitgewassen opgenomen worden, waarbij na een eiwitgewas wel een vanggewas geteeld moet worden om uitspoeling van stikstof tegen te gaan. De beheerde akkerranden moeten tenminste 30% van de gewogen oppervlakte van EFA uitmaken, waarbij voor de akkerrand wegingsfactor 1.5 en voor de sloot 2.0 gelden. Wel moet van de akkerranden tenminste de helft in de winter groen blijven, waarbij de akkerrand ingezaaid moet zijn met een mengsel dat de biodiversiteit verhoogt. De precieze invulling van dit pakket is nog niet bekend. Er kunnen op de akkerranden ook eiwitgewassen geteeld worden, waarbij de keuze beperkt wordt tot die gewassen die weer voor meer biodiversiteit zouden zorgen, te weten luzerne, rode klaver, rolklaver, lupine maar ook veldbonen, wel gevolgd door een vanggewas met weer de verplichting voor 50 % groen in de winter.

'LONG LIST'

Als tweede keuze heeft de boer de mogelijkheid om uit de 'Long List' generieke maatregelen te kiezen, waarbij de wegingsfactor niet boven de 1.0 komt. De onbeheerde akkerranden kunnen wel met bestaande ANB contracten gecombineerd worden, waarbij dan een korting op de betaling plaatsvindt om 'dubbele betaling' te voorkomen. Daarnaast kunnen er dezelfde eiwitgewassen als hierboven geteeld worden, echter met de verplichting tot vanggewas. Samen opgeteld komt de combinatie hier dan ook op de factor 1.0. Daarnaast is er een combinatie van vanggewas en vezelgewas toegestaan, om hiermee specifiek de teelt van de duurzame grondstoffen vlas en hennep te ondersteunen. Ook biedt deze keuzeoptie de mogelijkheid om de helft van het verplichte EFA areaal buiten het

bedrijf in combinatie met maximaal tien boeren aan te leggen. Het dan ontstane EFA gebied moet dan wel aaneengesloten zijn. Als extra mogelijkheid wordt het gebruik van een duurzaamheidscertificaat toegestaan, mits toepassing dezelfde milieuwinst oplevert als de hierboven genoemde maatregelen. Voorlopig is hiervoor alleen het zogenaamde 'Veldleeuwerik' project in beeld. Deelname hieraan moet jaarlijks getoetst en goedgekeurd worden.

LANDVERLIES

Alhoewel de lobby van het afgelopen jaar wel wat heeft opgeleverd blijven we als NAV ontevreden en zwaar teleurgesteld dat enkel de akkerbouw opdraait voor de vergroening en dat er nog steeds landverlies optreedt. Bovendien worden er van bovenaf regels gesteld aan het gebruik en beheer van het akkerland. Wij vinden dat je dat niet vanuit het ministerie maar op de boerderij moet blijven regelen! Toen de uitkomst van de EU discussie was dat vergroeningsmaatregelen onontkoombaar waren, heeft de NAV (samen met de partners NAJK en de vakgroep akkerbouw van LTO) steeds ingezet op het voorkomen van landverlies door het ruimhartig toepassen van het gebruik van:

- sloten en slootkanten
- akkerranden met gras/bloemenmengsel
- natuurvriendelijk oevers
- landschapselementen als houtwallen, bosjes, dijken, erfbeplanting en poelen
- eiwitgewassen als veldbonen, groene erwten, kapucijners, soja lupine en luzerne
- vezelgewassen als vlas, hennep en olifantsgras
- oliehoudende zaden als zomer- en winterkoolzaad
- oude graansoorten als teff, boekweit en spelt
- duurzaamheidscertificaten van VVAK, Global GAP en deelname Veldleeuwerik.

lees verder op pagina 4

Rond deze tijd in het akkerbouwjaar is de stand van de gewassen een graadmeter voor de verwachtingen van de oogst. Natuurlijk eerst voor wat betreft de eigen boerderij, qua opkomst, standdichtheid, onkruid- en ziektedruk. Maar ook richting marktverwachtingen. Hierop wordt al druk gespeculeerd op de internationale markten. De stemmingen op de graanmarkten vormen nu nog een tombola, gevoed door belangen van de diverse partijen, het weer en politieke ontwikkelingen. Op de meer regionale Europese aardappel- en uienmarkt maken areaalcijfers en weersomstandigheden nu de dienst uit. Ondanks alle metingen en voorspellingen blijven markten slechts een 'dagkoers' en zullen ook nu weer onvoorziene omstandigheden de werkelijkheid bepalen.

Ook in de landbouwpolitiek zijn we toe aan een 'tussenbalans'. De Europese contouren staan dan wel vast tot aan 2020, de Neder-

landse invulling van met name de vergroening heeft lang op zich laten wachten. Wel kunnen we zo langzamerhand het kabinetsbeleid beoordelen en dat pakt voor de akkerbouw niet positief uit: lastenverzwaring door de afschaffing van rode diesel en de verhoging van de assurantiebelasting, strengere bemestingsnormen voor het binnenhalen van de derogatie voor de melkveehouderij, afschaffen van het Productschap Akkerbouw, waarin we als sector goed samenwerken om plantgezondheid te garanderen en gezamenlijk onderzoek en innovatie organiseren, samenvoeging van de onafhankelijke NAK in één plantaardige keuringsdienst of nog erger onder het Ministerie van EZ als samenvoeging met de NVWA. En als klap op de vuurpijl dreigt nu ook nog dat staatssecretaris mevrouw Sharon Dijksma de vergroeningsmaatregelen van de EU wil aangrijpen voor extra (en voor de overheid gratis) 'natuur'. Dit wordt éézijdig betaald door de akkerbouw, de andere landbouwsec-

toren met toeslagen hoeven op de individuele bedrijven niets te doen. Het is onbegrijpelijk dat de Nederlandse volksvertegenwoordigers zich voor dit 'natuurkarretje' laten spannen. Voor ons als NAV maakt deze gang van zaken weer duidelijk dat iedere vorm van re-nationalisatie van het landbouwbeleid nadelig uitpakt voor de Nederlandse akkerbouw. Wij zijn en blijven een groot voorstander van een gezamenlijke Europese aanpak en uitvoering van het landbouwbeleid om daarmee een 'gelijk speelveld' met onze buurlanden te garanderen. Hiervoor was de NAV de afgelopen periode veelvuldig in Den Haag en blijft dit doen om in gesprekken met het Ministerie en politici onze akkerbouwbelangen aan de kaak te stellen én te verdedigen. Voor de NAV is het onaanvaardbaar dat er in de Nederlandse uitvoering van de vergroening toch sprake van landverlies dreigt ten behoeve van natuur en of braak!

Teun de Jong

NAV uit twijfels over vrijhandelsakkoord EU – VS

Op 19 mei hield de Tweede Kamer een rondetafelgesprek over het Vrijhandelsverdrag VS-EU (TTIP). In het februari-nummer van Genoeg is Beter is hier ook aandacht aan besteed. NAV-bestuurslid Keimpe van der Heide presenteerde de NAV-visie op de voorstellen voor het vrijhandelsakkoord. Naast de NAV waren een aantal NGO's, wetenschappers en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven uitgenodigd.

De visie van de vertegenwoordigers van het (internationale) bedrijfsleven was zoals te verwachten, zeer positief. Hoe vrijer de handel, hoe meer mogelijkheden er voor de bedrijven zijn om geld te verdienen. De wetenschappers waren van licht positief tot zeer negatief. De NGO's waarschuwden vooral voor de maatschappelijke gevolgen van het verdrag. Zij verwachten dat de EU bijvoorbeeld haar milieubeleid zal moeten versoepelen en meer aanpassen aan wat in de VS gebruikelijk is. Men verwacht ook dat het lastiger wordt voor de EU om GMO (genetische modificatie) in de voedselketen tegen te houden of aan strikte voorwaarden te binden.

VOEDSELZEKERHEID

De NAV heeft naar voren gebracht dat voedsel veel te belangrijk is om uitsluitend aan de vrije markt over te laten. In een

systeem van liberalisering en globalisering is het voor de primaire producent onmogelijk om duurzaam kostendekkend te werken. Als we ook op langere termijn voedselzekerheid willen realiseren en garanderen is een van de meest cruciale voorwaarden dat de boeren faire prijzen voor hun producten krijgen. Boeren zijn veel meer gebaat bij een systeem van regionalisering en regulering. In een regio (bijvoorbeeld de EU) moet het mogelijk zijn om het aanbod op de vraag af te stemmen en op die manier voor de primaire producent kostendekkende prijzen te realiseren. Waar en wanneer nodig moet de overheid, de samenleving kunnen sturen door bijvoorbeeld de interne markt te beschermen tegen goedkope importen van buiten.

ERVARINGEN UIT VERLEDEN

Op de bijeenkomst noemde de NAV de ervaringen met eerdere vrijhandelsverdragen tussen de EU en de VS weinig vertrouwenwekkend. Eind november 1992 is het zogenaamde Blair House Akkoord tussen de EU en de VS afgesloten. De EU heeft toen onder druk van de VS toegezegd de EU-marktbescherming voor de teelt van eiwitrijke gewassen af te schaffen. Gevolg: de teelt van eiwitrijke gewassen is grotendeels uit de EU verdwenen en inmiddels is de EU voor ca. 80% van de behoefte aan plantaardig eiwit afhankelijk van buiten de EU. Nu dringt het besef door dat deze afhankelijkheid van import uit geopolitieke

overwegingen onverantwoord is. Bij het streven naar het verhogen van de zelfvoorzieningsgraad in de EU van plantaardig eiwit lopen we aan tegen het ruim twintig jaar oude Blair House Akkoord en dwarsboomt dit vrijhandelsakkoord het streven naar meer eiwitgewassen van Europese akkers.

ONGEWENST

Het vrijhandelsakkoord tussen de EU en de VS lijkt er te worden doorgedrukt in een tijd waarin het draagvlak voor Europa toch al tanende is. Dat is bedenkelijk. De NAV heeft bezwaar tegen een alles omvattend vrijhandelsverdrag tussen de EU en de VS. Vergelijkbare bezwaren zijn er tegen Mercosur, de handelsafspraken met Zuid-Amerika. De NAV vindt dat de agro- en foodsector buiten TTIP en welk algemeen vrijhandelsverdrag gehouden moet worden. Het uitruilen van industrie- en dienstenbelangen met agri- en food is onaanvaardbaar.

TOT SLOT

De Europese Commissie wil de onderhandelingen over het Verdrag snel afronden, ook omdat daar bijvoorbeeld door de Duitse en Franse regering op wordt aangedrongen. Maar omdat het maatschappelijk verzet begint te groeien en er ook toenemende bedenkingen zijn vanuit het Europees Parlement, valt op dit moment moeilijk te voorspellen hoe dit zal lopen en wanneer de besluiten genomen zullen worden. **NAV**

Kwaliteitsproducten en ondernemersgeest in de akkerbouw

Ineke Priem woont met haar man Johan (49) en hun vijf kinderen in het Zeeuwse Ovezande (Zuid-Beveland). 'Hof Collaard' is hun woonplek en van daar uit vinden de meeste bedrijfsactiviteiten plaats. 'Kwaliteitsproducten telen vanaf het zaadje tot de aflevering daar gaan we ten volle voor', vertelt Ineke.

'Hof Collaard' is het ouderlijk bedrijf van de familie Priem. Inmiddels is Johan de zesde generatie. Toen bleek dat Johan en zijn broer Sjaak allebei boer wilden worden, is er geïnvesteerd in een tweede bedrijf in Terneuzen waar Sjaak met zijn gezin is gaan wonen. Jarenlang hebben de broers samengewerkt met machines e.d. Gezien de omvang en de grootte van beide bedrijven werd dat steeds moeilijker en nu gebeurt alleen land klaarleggen voor bieten/uien en het zaaien van bieten/cichorei nog gezamenlijk. Toen bleek dat er geen opvolging was, is het ouderlijk bedrijf van Ineke samengevoegd met het ouderlijk bedrijf van Johan. Ook was er een mogelijkheid het bedrijf te vergroten met buurpercelen en het aankopen van een bedrijf van 40 hectare. Zo heeft het bedrijf van Johan en Ineke nu een omvang van 207 hectare. De meeste percelen liggen in een straal van zes kilometer.

ZELF DOEN

'We hebben kwaliteit hoog in het vaandel staan. Om alle werk zo goed mogelijk op het juiste tijdstip te kunnen doen zijn we zodanig gemechaniseerd dat we vele werkzaamheden zelf kunnen uitvoeren. Mest uitrijden met een sleepslang, witlof, B-peen en uien zaaien en oogsten wordt door anderen gedaan. Soms doen we wat loonwerk, zoals het maaien van graszaad en tarwe zaaien. Met de groei naar de huidige omvang van het bedrijf is er personeel bijgekomen. We hebben nu een vaste medewerker, iemand die de HAS in Den Bosch heeft gevolgd. Ook hebben we een BBL-stagiaire (vier dagen stage lopen en een dag naar school) en een niveau 4 stagiaire (4 dagen school en een dag stage) van de middelbare landbouwschool en tijdens het drukke oogstseizoen zijn er losse krachten. Ook komt mijn schoonvader (78 jaar) nog iedere dag naar de boerderij. Hij doet dan allerlei hand- en spandiensten', vertelt Ineke.

DRUK, DRUK

'Na mijn middelbare school (VWO) heb ik de opleiding Schoevers gedaan. Als directie-

secretaresse bij veredelingsbedrijf Van der Have heb ik gewerkt voor verschillende afdelingen en de laatste jaren als hoofd secretariaat. Na ons huwelijk, inmiddels bijna 25 jaar geleden, hebben we eerst acht jaar in het dorp gewoond voordat we naar de boerderij verhuisden. Dat was een drukke tijd met deels mijn werk buitenshuis en twee kleine kinderen. Het gezin en bedrijf werd groter en op mijn werk bij Van der Have waren ook veranderingen: daarom besloot ik, zo'n 17 jaar geleden, daar te stoppen en meer voor het landbouwbedrijf actief te zijn. In de avonden heb ik toen mijn middelbare landbouwschool gehaald.'

MOOIE COMBI

'Tien jaar (2000-2010) was ik vertegenwoordiger in Zuidwest-Nederland en later in heel Nederland voor de Belgische cichorei-veredelaar Chicoline in Kortrijk. Dat was een hele leuke job met veel contacten. Momenteel doe ik de bedrijfsboekhouding en regel ik veel rondom het personeel. Buitenshuis werk ik nog zeven uur per week voor het pastorale team in Goes. Dit werk is met mijn werk voor het bedrijf en met ons gezin, dat inmiddels uit zeven personen bestaat (dochters van 19, 17, 12 en 10 en een zoon van 10) goed te combineren. Ik maak tijd voor sporten zoals hardlopen en tennis.'

WIE DOET WAT

Johan en Ineke werken in maatschap en overleggen voor zover dat nodig is. De grote beslissingen, zoals bijvoorbeeld aankoop van grond en machines, nemen ze samen. De uitvoerende werkzaamheden worden vooral door Johan bepaald en gedaan, samen met de vaste medewerker. Voor een zo groot mogelijke betrokkenheid van de medewerker(s) vindt het ondernemerspaar het belangrijk hen zo goed mogelijk te betrekken bij allerlei activiteiten en ook bij de (toekomst) plannen. Zo zijn ze enkele jaren terug zelf pootgoed gaan telen. Kennis en ambitie hiervan was toen aanwezig bij de vaste medewerker. Ineke: 'Een kwaliteitsproduct telen en afleveren vinden we heel belangrijk, omdat daar het geld mee verdiend moet worden. Op het juiste moment te kunnen oogsten, vraagt de nodige organisatie met personeel. Een nadeel bij ons is dat de 30 percelen erg verspreid liggen. In de oogsttijd betekent dat met machines heen en weer rijden en extra zorg voor het personeel, o.a. catering. Het bedrijf is gegroeid in oppervlakte. Soms

Johan en Ineke Priem en kinderen

waren daar ook gebouwen bij. Het beheer daarvan en de bestemming bepalen en die plannen uitwerken, behoort ook tot de werkzaamheden van ons beiden.'

BOERENKLIMAAT EN HTS

'Hoewel we helemaal nog geen zicht op opvolging hebben, willen we als bedrijf wel innoverend zijn, 'bij de tijd blijven' en vooruitdenken. We hebben daarom ook meegedaan aan BoerenKlimaat. Nu nemen wij deel aan het project 'high tech sensing' (red. de nieuwste meettechnieken voor bodem, mineralen, vocht en gewas). Ook het meewerken en begeleiden van stagiaires laat ons nadenken over deze nieuwste ontwikkelingen. We moeten en willen scherp blijven. Dat is nu de visie voor de bedrijfsvoering van Johan en mij: onze kinderen zullen zelf bepalen wat ze willen en of ze straks op 'Hof Collaard' verder zullen gaan', aldus Ineke.'

BELANG LID NAV

Ineke: 'We vinden het belangrijk NAV-lid te zijn, aangezien belangenbehartiging noodzakelijk is. Wel is het jammer dat die belangenbehartiging door twee partijen gebeurt. Eén geluid is beter. Maar binnen LTO zijn de akkerbouwbelangen te veel ten dienste van de veehouderijbelangen gesteld. Mogelijk dat uit de eventueel op te richten brancheorganisatie iets moois komt'.

NAV

Bouwplan van maatschap Priem

48 hectare wintertarwe
27 hectare suikerbieten
55 hectare consumptieaardappelen
3 hectare pootaardappelen voor eigen gebruik
12 hectare zaauien
8 hectare witlofwortelen
2 hectare B-peen
38 hectare graszaad
9 hectare plantuien
5 hectare akkerranden
Meer info over het bedrijf:
www.priemvezande.nl

vervolg van pagina 1

Akkerbouw draait op voor de vergroening

GELIJK SPEELVELD

Zoals te zien valt is hieruit slechts gedeeltelijk een keuze gemaakt. In de ons omringende landen wordt vooral veel gebruik gemaakt van de landschaps-elementen, terwijl onze staatssecretaris vanwege vermeende hoge uitvoeringskosten hier in Nederland niet aan wil! Vooral oude rivier- en zeedijken in onze akkerbouwgebieden hebben vaak vanuit de provincies al een beschermde status, maar mogen in het GLB niet als element opgevoerd worden. Dit is natuurlijk scheef en niet uit te leggen. Als resultaat van al de voorgestelde maatregelen komt de NAV tot de conclusie dat de staatssecretaris met een zwaarder pakket komt dan de ons omringende landen. Hierdoor wordt het principe van het 'gelijke speelveld' geweld aan gedaan. Eenvoudig te controleren maatregelen hadden voor de Nederlandse akkerbouw soelaas kunnen bieden. Met name een ruimhartiger toepassing van eiwitgewassen. Immers, dit zijn stikstofbindende gewassen die daarmee niet alleen een positief effect op het milieu en de biodiversiteit hebben, maar eindelijk wat doen aan de onbalans in de behoefte aan plantaardig eiwit, dat nu voor bijna 80% geïmporteerd moet worden van buiten de EU. Daarnaast had de staatssecretaris ook vanggewassen als vergroeningsmaatregel na andere gewassen moeten toestaan, zodat groenbemesters na granen, bolgewassen en (vroeg) aardappelen, als landbouwkundige maatregel eveneens een bijdrage aan de vergroening hadden kunnen leveren.

NAV

Voedsel Anders

Ruim 800 deelnemers maakten het congres 'Voedsel Anders' tot een groot succes. Mensen hebben nieuwe ideeën opgedaan, anderen leren kennen, ervaringen uitgewisseld, nieuwe verbindingen gemaakt. We doen allemaal ons werk, maar we staan niet alleen. We zijn onderdeel van een wereldwijd sterk groeiende en hoogst noodzakelijke beweging om te komen tot eerlijke en duurzame landbouwsystemen, waar de boer(in) een eerlijke prijs en waardering krijgt voor de producten en waar we samenwerken met en geen oorlog voeren tegen de natuur. Een systeem waarin voedseldemocratie regeert, in plaats van het monopolie van een paar grote bedrijven. Voor presentaties en verslagen zie www.voedselanders.nl

NAV

Agenda

- 2 juli: Landelijk NAV-bestuur

Nu lid worden

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV? Word dan lid. Da's nu heel aantrekkelijk. Het hele jaar 2014 lid voor maar € 100,-.

Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: het hele jaar 2014 lid voor slechts € 100,-.

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek.

Lid worden kan via het inschrijfformulier op www.nav.nl of pak de telefoon (0168 - 329 130).

Contactpersonen

Voorzitter

Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord

Jelte Wiersma
0594 - 688 804

NAV

Regio Noordoost

Berend Jansema
0599 - 326 308

Regio Flevoland

Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland

Tom Koenraadt
06 - 11 47 21 39

Regio Zuidwest

Kees van Dijk
0167 - 502 211

Regio Zuid

Kees van Dijk
0167 - 502 211

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Groeneweg 62
4759 BB Noordhoek

tel : 0168 - 329 130

fax : 0168 - 328 735

e-mail : info@nav.nl

website : www.nav.nl

twitter : @NAV_AkkerBouwer

ederlandse
kkerbouw
akbond
NAV

Plantaardig heeft de toekomst!

www.nav.nl
www.plantaardigheeftdetoekomst.nl